
IZLOŽBA MARIJAN DETONI – OSNIVAČ GRAFIČKOG ODSJEKA

ARIANA NOVINA □ voditeljica Arhiva ALU, Zagreb

TAJANA VRHOVEC ŠKALAMERA □ voditeljica Fundusa ALU, Zagreb

Uz 50. godišnjicu osnutka Grafičkog odsjeka na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, od 26. svibnja do 30. lipnja 2006. bila je otvorena izložba *Sjećanje na prof. Marijana Detonija – osnivača Grafičkog odsjeka*. Izložba je zamišljena kao sjećanje na dugogodišnjeg profesora Akademije likovnih umjetnosti, rektora i pročelnika Grafičkog odsjeka i, nadalje, umjetnika.

Marijan Detoni rođen je 18. travnja 1905. g. u Križevcima, gdje je polazio Višu pučku i Kraljevsku učiteljsku školu. Upisavši se 1924. na Odsjek za kandidate učiteljstva crtanja na tadašnjoj Kraljevskoj umjetničkoj akademiji, Detoni je studirao u klasama prof. Ferde Kovačevića (I. i II. semestar), Maksimilijana Vanke (III. i IV. semestar) te prof. Ljube Babića (V., VI., VII. i VIII. semestar). Na vlastitu zamolbu kao apsolvent ostaje na Akademiji još IX. i X. semestar. Za vrijeme studija pohađa specijalku prof. Krizmana i već tada pokazuje sklonost i zanimanje za grafiku. Diplomirao je 30. lipnja 1928., a iste je godine upisao i specijalku kod prof. Vladimira Becića, u kojoj mu je i dalje jedan od glavnih kolegija Grafika koju predaje prof. Krizman.

Nakon završene Akademije odlazi u Vukovar i Karlovac, gdje punih deset godina radi kao profesor crtanja u Realnoj gimnaziji. Godine 1933. dobiva stipendiju francuske Vlade za poslijediplomski studij u Parizu. Nakon NOB-a, 1945. g., vraća se na Akademiju, ali ovaj put u svojstvu redovitog profesora. U to vrijeme počinje njegov dugogodišnji nastavnički rad.

Detonijeva uloga u osnivanju Grafičkog odsjeka na Akademiji likovnih umjetnosti vrlo je velika. Treba napomenuti da Grafički odsjek na ALU do 1956. g. nije postojao kao formalno ustrojeno samostalni odsjek. Grafičke su se tehnike izučavale na drugim odsjecima, uz glavne predmete. Povijesni slijed profesora koji su predavali kolegij Grafika možemo pratiti iz *matičnih listova studenata i reda predavanja*. Tako je Menci Klement Crnčić (1907.-1930.), koji je grafičke tehnike bakropisa i bakroreza studirao na Umjetničkoj akademiji u Beču, na ALU od samih početaka rada Akademije predavao Bakrorez i Grafiku. Nakon njega, punih trideset godina, Tomislav Krizman (1882.-1955.) vodi kolegije Grafika, Primijenjena grafika, Kompozicija za grafiku i plakat te Kaligrafija. Marijan Detoni uključuje se u profesorski zbor ALU 1945. g. U početku djeluje kao profesor kolegija Slikarstvo. Nakon Krizmanove smrti 1955. g. preuzima kolegij Grafika, a 1956.g. osnivač je samostalnog Grafičkog odsjeka. Na Akademiji djeluje do 1975. g. Dužnost rektora obnašao je dva mandata, 1945. – 1946. i 1948. – 1952. g. Predavao je kolegije Grafika, Grafički izrazi, Crtanje, Crtanje po modelu, Mali akt, Perspektiva i Slikanje – oblici i kompozicija.

U svom bogatom umjetničkom opusu izradio je šest mapa grafika: *Cigla*, 1932., *Ljudi sa Seine*, 1934., *Cvjetovi mašte*, 1941., *Tračnice*, 1941., *Plodovi uzbuđenja i Mapa U*, 1941. – 1942., u kojima pokazuje jednostavnost naracije, ekspresivnost forme i izvrsno psihološko zapažanje motiva.

Godine 1956. prof. Detoni je na Akademiji likovnih umjetnosti uz prof. Franu Baču inicirao osnivanje Grafičkog odsjeka s dodiplomskim i već u to vrijeme zamišljenim poslijediplomskim studijem, koji je time postao ravnopravni odsjek s postojećim Kiparskim i Slikarskim odsjekom. Od ak. god. 1956./57. Detoni uvodi obvezu skupljanja likovnih radova svojih studenata, koji danas čine bogatu Grafičku zbirku fundusa ALU. Svojim izuzetnim senzibilitetom prema grafičkom izrazu, zalaganjem za osnivanje Grafičkog odsjeka i predanim pedagoškim radom Marijan Detoni ostaje zapamćen kao doajen i ključna figura hrvatske grafike.

Osim profesorskog rada na ALU, obavljao je različite funkcije u Udruženju likovnih umjetnika Hrvatske i Savezu likovnih umjetnika Jugoslavije, dobio je niz nagrada i odlikovanja, a 1963. g. izabran je za redovitog člana JAZU. Umro je u Zagrebu 1981. g.

Ovom izložbom Marijan Detoni je predstavljen u svjetlu njegova školovanja i profesorskog rada na Akademiji te osnivača Grafičkog odsjeka 1956. g. Na izložbi su, osim grafika (Mapa linoreza U i mapa Cvjetovi mašte iz 1941. g.) i skica, izložena i tri ulja na platnu iz doba studija Marijana Detonija, te pejzaž Karlovac iz 1941. g. Izložba je popraćena katalogom s intervjuom prof. Ante Kuduz, koji je 1956. g. bio student prve generacije na novoosnovanom Grafičkom odsjeku, te s ulomcima iz knjige *Evo ti košulje*, Marijan Detoni, Naprijed, Zagreb, 1964.

Autori izložbe: Ante Kuduz, Ariana Novina, Tajana Vrhovec Škalamera

IM 37 (1-4) 2006.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

AN EXHIBITION OF MARIJAN DETONI – THE FOUNDER OF THE PRINTMAKING SECTION

Marking the half-century of the founding of the printmaking section of the Academy of Fine Arts in Zagreb, the exhibition *In Memory of Professor Marijan Detoni – Founder of the Printmaking Section* was put on. The exhibition was designed to commemorate long-term professor of the Academy of Fine Arts, university president and head of the printmaking section and, above else, artist.

In this exhibition, Marijan Detoni is presented in the light of his education and teaching work in the academy and as founder of the printmaking section in 1956. From the academic year 1956-57, Detoni introduced the obligation to collect the artworks of his students, which today constitute the rich print collection of the holdings of the Academy of Fine Arts. With his exceptional sensibility for the graphic form of expression, by his advocacy of the foundation of the section and his dedicated teaching work, Marijan Detoni remains remembered as the doyen of and key figure in Croatian printmaking. He died in Zagreb in 1981.

1 Od 1924. do 1940.g. Akademija likovnih umjetnosti nosi naziv Kraljevska umjetnička akademija